

Ekonomiutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om skattegottgörelse för vissa stora investeringar som syftar till en klimatneutral ekonomi samt till lag om ändring av 3 § i lagen om Innovationsfinansieringsverket Business Finland och aktiebolaget Business Finland

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om skattegottgörelse för vissa stora investeringar som syftar till en klimatneutral ekonomi samt till lag om ändring av 3 § i lagen om Innovationsfinansieringsverket Business Finland och aktiebolaget Business Finland (RP 207/2024 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för utlåtande till finansutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd, enhetschef Jari Salokoski, finansministeriet
- konsultativ tjänsteman Liisa Lundelin-Nuortio, arbets- och näringsministeriet
- ledande sakkunnig Lauri Luukkonen, Skatteförvaltningen
- projektdirektör Sini Uuttu, Business Finland Oy
- styrgruppens ordförande Simo Säynevirta, Hydrogen cluster Finland
- verkställande direktör Pia Vilenius, Akkuteollisuus ry
- branschchef Hannes Tuohiniitty, Bioenergi rf
- skatteexpert Lauri Lehmusojä, Finlands näringsliv rf
- expert Sampo Seppänen, Finsk Energiindustri rf
- ekonomisk expert Emil Lemström, Skogsindustrin rf
- klimatexpert Nelli Immonen, Finlands naturskyddsförbund rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- UTAK - Uuden talousajattelun keskus
- Suomen Malminjalostus Oy - Finnish Minerals Group
- Forskningsenheten BIOS
- Teknologiska forskningscentralen VTT Ab
- Industrins Kraft Abp
- Näringslivets forskningsinstitut ETLA
- Centralhandelskammaren

Utlåtande EkUU 2/2025 rd

- Företagarna i Finland rf
- Teknologiindustrin rf
- Senior Fellow Timo Viherkenttä.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Bakgrund och mål

Beslut om att införa skattegottgörelse för investeringar som syftar till en klimatneutral ekonomi fattades som en del av regeringens tillväxtpaket vid ramförhandlingarna våren 2024. Syftet med förslaget om skattegottgörelse är att få igång stora industriella investeringar som utnyttjar el och samtidigt stödja uppbyggnaden av ett ekosystem för omställning till ren industri i Finland. Syftet med skattegottgörelsen är också att förbättra Finlands konkurrensläge och attraktionskraft som investeringsland.

Omställningen till ren energi och uppnåendet av klimatmålen förutsätter stora tilläggsinvesteringar i Finland. EU-länderna är på grund av Rysslands anfallskrig och den energikris som kriget orsakat tvungna att i allt snabbare takt minska beroendet av rysk energi och fossila bränslen. Det innebär satsningar på förnybar energi och koldioxidsnål industri. Dessutom behövs en ökning av den egna kapaciteten inom sektorer som är strategiskt viktiga för övergången till en klimatneutral ekonomi. Enligt propositionen uppgår investeringsbehoven i Finland 2022–2050 till över 100 miljarder euro, enligt vissa uppskattningar till och med till 242 miljarder euro.

Den förändrade geopolitiska situationen har vid sidan av klimataspekterna ökat konkurrensen om investeringar både i Europa och globalt. Särskilt de industriella investeringarna i produkter med högt förädlingsvärde och nya produkter för ren omställning är intressanta för de flesta länder. Detta syns också i att konkurrensen om statligt stöd mellan olika länder är hårdare än tidigare. Förenta staterna antog i augusti 2022 ett IRA-lagstiftningspaket (Inflation Reduction Act), som möjliggör statligt stöd för hundratals miljarder dollar för att främja inhemsk miljövänlig energiproduktion och teknik. Det förändrade geopolitiska läget har också avsevärt påverkat EU:s politik i fråga om statliga stödåtgärder. Kris- och omställningsramen för statliga stöd, som antogs i mars 2023, tillåter att projekt som syftar till att påskynda ibruktagandet av förnybar energi, fasa ut fossila bränslen inom industrin eller främja en klimatneutral ekonomi beviljas stöd på ett betydligt mer flexibelt sätt än de normala reglerna om statligt stöd. Kommissionen har under 2023 och 2024 med stöd av kris- och omställningsramen godkänt 73 stödprogram för investeringar i medlemsländerna. Stödprogrammets sammanlagda summa uppgår till nästan 145 miljarder euro.

Finlands konkurrensläge har i fråga om industriella investeringar på senare tid försämrats särskilt till följd av den tilltagande konkurrensen om statligt stöd. Även om ett flertal investeringar som främjar den rena omställningen planeras i Finland, är antalet egentliga investeringsbeslut som berör dem fortfarande lågt. Dessutom gäller endast en relativt liten del av de befintliga planerna industriella investeringar som utnyttjar ren el och som man vill locka till Finland med den föreslagna investeringsgottgörelsen.

Utlåtande EkUU 2/2025 rd

Den investeringsgottgörelse som föreslås är en skattegottgörelse och den grundar sig på EU:s kris- och omställningsram. Det statliga stödprogram som gäller investeringsgottgörelsen har på tillbörligt sätt anmälts till kommissionen. Kommissionen har godkänt stödprogrammet den 17 februari 2025. Berättigade till investeringsgottgörelse är enligt det av kommissionen godkända stödprogrammet sådana bolag som i syfte att främja en klimatneutral ekonomi genomför en investering till ett belopp av minst 50 miljoner euro i produktion av energi från förnybara energikällor, lagring av energi, koldioxidsnåla processer inom industrin, energieffektivitetsåtgärder eller i branscher som är strategiskt viktiga för övergången till en klimatneutral ekonomi.

Utskottet påpekar att om stödprogrammet genomförs så ska programmet i praktiken genomföras i den form och omfattning som kommissionens beslut tillåter. Det är inte möjligt att göra ändringar i de föreslagna bestämmelserna om investeringsgottgörelse utan ett nytt och tidskrävande anmälningsförfarande. Dessutom upphör den nuvarande kris- och omställningsramen att gälla den 31 december 2025, vilket innebär att besluten om beviljande av investeringsgottgörelse ska fattas före utgången av 2025.

Ekonomiutskottet välkomnar förslaget och anser att det är viktigt att främja en ren omställning och stärka tillväxtmöjligheterna och konkurrensläget för Finlands ekonomi. Utskottet betonar att den föreslagna lagstiftningen bör träda i kraft snarast möjligt för att investeringsgottgörelsen ska kunna utnyttjas så effektivt som möjligt.

Bedömning av förslaget till investeringsgottgörelse

Ekonomiutskottet fäster nedan uppmärksamhet vid omständigheter som är centrala med tanke på utskottets ansvarsområde och som kan vara av betydelse för investeringsgottgörelsens genomslag och för Finlands ekonomiska tillväxt och konkurrenskraft.

Nationella begränsningar som gäller investeringsgottgörelse

Villkoren för den föreslagna regleringen om investeringsgottgörelse bestäms till stor del utifrån EU:s kris- och omställningsram. Kris- och omställningsramen omfattar många detaljerade och tekniska krav som knappt alls medger något nationellt handlingsutrymme. Regeringen föreslår dock några nationella avgränsningar. För det första föreslås det att investeringsgottgörelsen begränsas till projekt med kostnader på minst 50 miljoner euro. Avgränsningen motiveras med att gottgörelsen bör riktas till stora projekt som konkurrerar särskilt kraftigt om statligt stöd. Avgränsningen motiveras dessutom med stödprogrammets korta giltighetstid, de förutsägbara effekterna på minskningen av skatteintäkterna och behovet av att hantera stödmyndighetens administrativa börda.

I propositionen föreslås det att det fastställs enhetliga maximala stödbelopp för alla investeringar som omfattas av investeringsgottgörelsen. Utskottet noterar att de föreslagna maximibeloppen för investeringsgottgörelsen motsvarar maximibeloppen enligt kris- och omställningsramen till den del det är fråga om stöd som beviljas branscher som är strategiskt viktiga för övergången till en klimatneutral ekonomi. När det gäller stöd för produktion och lagring av förnybar energi och utfasningen av fossila bränslen inom industrins produktionsprocesser skulle kris- och omställningsramen däremot tillåta högre stödnivåer. Enligt propositionen förenklar och förenhetligar en-

Utlåtande EkUU 2/2025 rd

hetliga maximala stödbelopp systemet, samtidigt som de är i linje med målsättningarna enligt regeringens tillväxtpaket.

Det föreslås att investeringar i elproduktion ska falla utanför investeringsgottgörelsens tillämpningsområde. Den avgränsningen anses motiverad i propositionen eftersom syftet med investeringsgottgörelsen är att i synnerhet starta upp investeringar som behöver el och som stöder den rena omställningen, framom investeringar som producerar el. Enligt EU:s kris- och omställningsram kan stöd till stora investeringar som gäller solcellsanläggningar, landbaserade och havsbaserade vindkraftverk och vattenkraftverk endast beviljas genom ett konkurrensutsatt anbudsförfarande. Det är tidskrävande att ordna anbudsförfaranden och därför är det svårt att slutföra ansökningsförfarandena och Business Finlands beslutsprocesser inom den tid som investeringsgottgörelsen gäller, det vill säga före den 31 december 2025.

Dessutom föreslås det i propositionen att sådana investeringar för utfasning av fossila bränslen för industrins produktionsprocesser som utnyttjar vätgas producerad med nätel (inkl. kärnkraft) lämnas utanför investeringsgottgörelsens tillämpningsområde. Enligt propositionsmotiven är villkoren för stöd som gäller detta mycket detaljerade i kris- och omställningsramen, och det skulle ha krävt ingående och tidskrävande diskussioner med kommissionen för att inkludera dessa objekt i investeringsgottgörelsens tillämpningsområde. Det skulle sannolikt ha fördröjt införandet av investeringsgottgörelsen. Om EU:s kris- och omställningsram förlängs bör regeringen påverka detta.

Utskottet konstaterar att utöver att skatteintäkterna kan förutsägas grundar sig de nationella avgränsningarna av investeringsgottgörelsen till stor del på en strävan att förenkla och effektivisera det nationella ansökningsförfarandet för investeringsgottgörelse. Stödprogrammet för investeringsgottgörelse gäller endast till den 31 december 2025, och beslut om stöd som beviljas enligt programmet ska fattas före utgången av 2025. Ekonomiutskottet anser att det med beaktande av dessa ramar är motiverat att man strävar efter att hålla villkoren för beviljande av investeringsgottgörelse så okomplicerade och lätta att tolka som möjligt.

Stödets stimulanseffekt

Den allmänna utgångspunkten i EU:s regler om statligt stöd är att stödet ska ha en stimulanseffekt. För att säkerställa stimulanseffekten kan stöd i allmänhet beviljas endast för nya projekt och projekt som inte skulle genomföras alls eller endast i begränsad omfattning utan stöd. I linje med detta kräver kris- och omställningsramen att stöd till branscher som är strategiskt viktiga för övergången till en klimatneutral ekonomi ska sökas innan arbetet med projektet påbörjas. Däremot kan stöd för investeringar som främjar produktion och lagring av förnybar energi och utfasningen av fossila bränslen och energieffektivitetsåtgärder inom industrins produktionsprocesser beviljas om arbetet med projektet har inletts tidigast den dag då kris- och omställningsramen trädde i kraft, det vill säga den 9 mars 2023 eller senare. Kravet är dock att stödet får stödmottagaren att göra en investering som denna inte skulle genomföra alls eller i begränsad omfattning eller på annat sätt utan stödet.

För att säkerställa investeringsgottgörelsens stimulanseffekt föreslås det i propositionen att kompensation i fråga om alla investeringar beviljas endast för nya projekt, det vill säga för sådana pro-

Utlåtande EkUU 2/2025 rd

jekt där arbetet påbörjas efter ansökan om investeringsgottgörelse. Med påbörjande av arbetet avses inledandet av bygg- och anläggningsarbetena i samband med investeringen eller det första rättsligt bindande åtagandet att beställa utrustning eller ett annat åtagande som gör investeringen oåterkallelig. Utskottet anser utifrån erhållen utredning att den föreslagna regleringen är tydlig och motiverad, eftersom den förenklar förfarandet för bedömning av ansökningar om investeringsgottgörelse och behandlar alla investeringsprojekt som är berättigade till investeringsgottgörelse och som främjar en ren omställning på ett enhetligt sätt.

Principen om att inte orsaka betydande skada och tillämpning av den vid bedömningen av den föreslagna investeringsgottgörelsen

Principen om att inte orsaka betydande skada fastställer villkoren för miljömässigt hållbar verksamhet. Kris- och omställningsramen förutsätter i fråga om vissa investeringar att principen om att inte orsaka betydande skada tillämpas på dem på samma sätt som i fråga om projekt som grundar sig på EU:s facilitet för återhämtning och resiliens. Det innebär att företag och organisationer när de ansöker om stöd ska se till att deras verksamhet följer principen om att inte orsaka betydande skada och visa att projekten inte har negativa konsekvenser för anpassningen till klimatförändringen, övergången till cirkulär ekonomi eller skyddet av den biologiska mångfalden.

Utskottet noterar att kraven som gäller principen om att inte orsaka betydande skada enligt kris- och omställningsramen varierar för olika typer av investeringar. I kris- och omställningsramen motiveras inte heller närmare varför olika typer av investeringar behandlas olika. I förslaget till investeringsgottgörelse iakttas noggrant riktlinjerna i kris- och omställningsramen och det beslut om investeringsgottgörelse som kommissionen antagit med stöd av dem. Utskottet anser att man i ramen samt i de statliga stödprogram som medlemsländerna godkänt på grundval av den såväl tydligare som mer transparent och detaljerat bör motivera varför kraven för olika typer av investeringar skiljer sig från varandra till denna del.

Avslutningsvis

Sakkunniga har påpekat för utskottet att det är sannolikt att man kommer att främja investeringar i den rena omställningen med lättnader i EU:s regler om statligt stöd också efter att den nuvarande kris- och omställningsramen har upphört att gälla. Utskottet betonar vikten av effektivt påverkansarbete i rätt tid. Man bör sträva efter att påverka de planerade EU-reglerna om statligt stöd så att de utgår från teknikneutralitet och så att de inte ytterligare ökar konkurrensen om statligt stöd mellan medlemsländerna. Dessutom bör målet vara att de investeringsmöjligheter som är centrala för Finland samt andra aspekter som främjar landets ekonomiska tillväxt tas i beaktande i EU:s framtida riktlinjer för statligt stöd. Utskottet fäster särskild uppmärksamhet vid att de nuvarande lättnaderna i fråga om statligt stöd i kris- och omställningsramen inte gäller investeringar i projekt som främjar avskiljning av koldioxid och utfasningen av fossila bränslen i livsmedelskedjan. Utskottet anser det vara viktigt att investeringarna i dessa projekt fogas till tillämpningsområdet för de kommande EU-reglerna om statligt stöd. Dessutom påpekar utskottet att man vid beredningen av den nya EU-regleringen också bör överväga att tillämpningsområdet ska omfatta investeringar i kärnkraft som främjar utsläppssnålhet.

Utlåtande EkUU 2/2025 rd

Om lättnaderna i fråga om statligt stöd för investeringar som främjar en ren omställning fortsätter efter 2025, bör man vid beredningen av Finlands nationella stödprogram noggrant utifrån erfarenheterna av investeringsgottgörelsens genomslag bedöma hur stora projekt det lönar sig att rikta stöden till. Den nu föreslagna nedre gränsen på 50 miljoner euro per projekt har i flera sakkunnigyttranden ansetts vara för hög. Enligt utskottet kan man också överväga om den nedre gränsen för stödbeloppet bör vara lägre och gälla per koncern och inte per projekt.

Slutligen föreslår utskottet att finansutskottet i sitt betänkande förtydligar hur den föreslagna investeringsgottgörelsen fungerar tillsammans med minimiskattelagen (lagen om minimiskatt för stora koncerner 1308/203) och huruvida bestämmelserna enligt minimiskattelagen i vissa situationer försämrar investeringsgottgörelsens genomslag.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottet föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 4.3.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Sakari Puisto saf
medlem Noora Fagerström saml
medlem Kaisa Garedeu saf
medlem Antti Kangas saf
medlem Timo Mehtälä cent
medlem Matias Mäkynen sd
medlem Mikko Ollikainen sv
medlem Merja Rasinkangas saf
medlem Mikko Savola cent
medlem Heikki Vestman saml
medlem Juha Viitala sd
medlem Sinuhe Wallinheimo saml
medlem Johannes Yrttiaho vänst
ersättare Juha Mäenpää saf.

Sekreterare var

utskottsråd Johanna Rihto-Kekkonen.

Utlåtande EkUU 2/2025 rd

Avvikande mening 1

Avvikande mening 1

Motivering

Regeringen föreslår att det stiftas en lag om skattegottgörelse (investeringsgottgörelse) för vissa stora investeringar som syftar till en klimatneutral ekonomi. Det är fråga om ett nytt riktat skat-testöd som utgör statligt stöd ur EU-rättens perspektiv.

Syftet med denna nya skattegottgörelse som regeringen beslutade om vid ramförhandlingarna våren 2024 är att få igång stora industriella investeringar som utnyttjar el och samtidigt stödja uppbyggnaden av ett ekosystem för omställning till ren industri i Finland.

Centern ställer sig bakom införandet av en investeringsgottgörelse, men anser att den skattegottgörelse för investeringar som regeringen föreslår är en konsekvent fortsättning på regeringen Orpos politik som missgynnar mikroföretag och små- och medelstora företag.

De minsta företagen har utsatts för en serie skattehöjningar som de känner av i sin vardag. Skattelättnaden vid den nedre gränsen för mervärdesskatt har slopats. Beskattningen av inkvartering, kultur- och motionstjänster, böcker, kollektivtrafik, taxiservice och läkemedel har överförts från den nedsatta mervärdesskattesatsen på 10 procent till 14 procent. Den allmänna mervärdesskattesatsen har skärpts och är nu den näst högsta i Europa, hela 25,5 procent. Till råga på allt sänktes hushållsavdraget drastiskt vid årsskiftet. En finländare med medelhöga inkomster beskattas hårdare nu än på åtminstone tio år. Detta inverkar på företagen. Regeringen har däremot reserverat skattelättnader endast för de allra största företagen.

Problemen med propositionen och Centerns lösningar på dem

Den korta giltighetstiden beror på EU-regleringen. Däremot skulle det finnas nationellt handlingsutrymme i fråga om storleken på de investeringar som investeringsgottgörelsen omfattar. Även i fråga om giltighetstiden skulle det vara motiverat att regeringen redogör för hur man ska agera i fråga om investeringsgottgörelsen i framtiden, om EU ger tilläggstid för denna typ av skat-testöd.

Centern anser att den investeringsgottgörelse som nu behandlas bör utvidgas till att också omfatta små och medelstora företag. Centern anser gränsen för investeringsgottgörelsen kunde vara till exempel 1 miljon euro i stället för 50 miljoner euro som regeringen föreslår och som gynnar stora företag.

Centerns förslag skulle utöver några eventuella stora investeringar också möjliggöra flera mindre investeringar. Investeringsgottgörelsen inverkar på intäkterna från samfundsskatten från och med 2028. Regeringen bör tänka efter om Finland verkligen har fått så många investeringar att man totalt kan strunta i mindre investeringar? Det har vi nämligen inte.

Centerns förslag skulle också lösa det problem som framkommer i propositionen, det vill säga att inte ens stora koncerner drar nytta av den ändring som regeringen föreslår om de gör investering-

Utlåtande EkUU 2/2025 rd

Avvikande mening 1

är på sammanlagt mer än 50 miljoner euro, men fördelar dem på flera fabriksorter så att ingen enskild investering överskrider minimigränsen på 50 miljoner euro. Den gräns på 50 miljoner euro som regeringen förutsätter är nämligen anläggningsspecifik.

Om en koncern exempelvis planerar tre separata investeringar på 20 miljoner euro per investering i tre olika anläggningar har koncernen enligt propositionen inte rätt till investeringsgottgörelse trots att investeringarna sammanlagt uppgår till 60 miljoner euro. Problemet försvinner om man sänker den nedre gränsen för investeringarna.

Utöver att inkludera mindre företag kunde man i Finland nu också välja att fördomsfritt pröva på högre skatteincitament i vissa regioner, i synnerhet i syfte att stärka livskraften i östra Finland. Man kunde alltså inleda ett försök med en särskild ekonomisk zon.

Centern har redan i sin alternativa budget föreslagit att investeringsgottgörelsen ska vara större för den särskilda ekonomiska zon som bör inrättas i östra Finland. I övriga Finland skulle gottgörelsen vara 20 procent i enlighet med regeringens förslag, men i östra Finland 30 procent. Den särskilda ekonomiska zonen ska omfatta Södra Karelen, Södra Savolax, Kajanaland, Kymmenedalen, Norra Karelen, Norra Savolax samt nordöstra Österbotten och östra Lapplands ekonomiska region.

Är man på andra håll i Europa lika likgiltigt inställd till små och medelstora företag som regeringen Orpo? Nej, det är man inte.

I Tyskland varierar beloppet av den här formen av stöd till exempel beroende på typen av investering, men i fråga om vissa investeringar är investeringsbeloppet som krävs för små och medelstora företag minst 500 000 euro och för andra företag en miljon.

Tyskland har dessutom infört ett förhöjt stöd för investeringar i vissa regioner och även i vissa fall för små och medelstora företag. Tyskland nöjer sig med andra ord också med mindre investeringar och man förhåller sig inte heller avståndstagande till särskilda ekonomiska zoner.

Frankrike i sin tur rentav föredrar mindre investeringar och där har man positiva erfarenheter av särskilda ekonomiska zoner. Stödbeloppen varierar beroende på vilken investering det är fråga om. När det gäller till exempel investeringar i grön industri, som främjar produktionen av batterier, solpaneler, vindturbiner och värmepumpar som behövs för omställningen till en klimatneutral ekonomi, riktas skattegottgörelsen till små och medelstora företag samt stora företag. I Frankrike uppgår denna skattegottgörelse till 20 procent av de stödberättigande kostnaderna, dock högst 150 miljoner euro per företag.

I Frankrike kan gottgörelsen emellertid höjas för investeringar i vissa regioner. Gottgörelsen kan beroende på investeringsorten höjas till 25 procent, vilket innebär att det maximala stödbeloppet per företag stiger till 200 miljoner euro. Gottgörelsen kan också höjas till 40 procent, och då är det maximala stödbeloppet per företag 350 miljoner euro. Dessutom är det möjligt att höja investeringsgottgörelsen med 20 procentenheter för investeringar som görs av små företag och med 10 procentenheter för investeringar som görs av medelstora företag.

Utlåtande EkUU 2/2025 rd
Avvikande mening 1

I Danmark ska ansökan om stöd uppgå till 10 miljoner danska kronor (cirka 1,3 miljoner euro).

Centern skulle fördomsfritt ta exempel av den inställning man har i andra europeiska länder och tillåta gottgörelsen också för mindre företag. Dessutom vill vi införa särskilda ekonomiska områden i östra Finland där investeringsgottgörelsen skulle vara större.

Avvikande mening

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 4.3.2025

Timo Mehtälä cent
Mikko Savola cent

Utlåtande EkUU 2/2025 rd Avvikande mening 2

Avvikande mening 2

Motivering

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om skattegottgörelse för vissa stora investeringar som syftar till en klimatneutral ekonomi samt till lag om ändring av 3 § i lagen om Innovationsfinansieringsverket Business Finland och aktiebolaget Business Finland innehåller allvarliga brister i fråga om kriterierna för skattegottgörelse och propositionens inverkan på uppkomsten av nya investeringar är tvivelaktig.

Syftet med den föreslagna skattegottgörelsen för stora investeringar som syftar till en klimatneutral ekonomi är att hantera den globala industripolitiska konkurrensen och locka investeringar till Finland. Även om det är välkommet att påskynda investeringarna i den gröna omställningen är det oklart om propositionen verkligen tjänar detta syfte. Eftersom tidtabellen för att ansöka om och bevilja investeringsgottgörelse är så snäv, är det mest sannolikt att skattegottgörelse söks för projekt som redan befinner sig i utrednings- eller planeringsfasen. Det är därför osannolikt att kompensationen i sig sporrar företagen till helt nya investeringar.

Flera sakkunniga har också lyft fram att skattegottgörelse är ett problematiskt sätt att stödja klimatneutrala investeringar, bland annat på grund av att det är svårt att på förhand förutse konsekvenserna för de offentliga finanserna. Man känner ännu inte till de faktiska kostnaderna för skattegottgörelsen men enligt propositionens konsekvensbedömningar kan de uppgå till 2,3 miljarder, eller som mest till 3,2 miljarder. Med beaktande av att regeringen också beviljar direkta stöd för gröna investeringar via Business Finland är det oklart varför man dessutom föreslår att införa en skattegottgörelse.

Utöver sättet på vilket stödet genomförs finns det rum för förbättringar också vad gäller stödkriterierna. Om avsikten är att stödja övergången till en klimatreseilient ekonomi, är det tvivelaktigt varför datacentraler som förbrukar mycket el eller gruvdrift som orsakar allvarliga miljöskador anges som potentiella stödbjekt i propositionens konsekvensbedömningar. Dessutom bör det noteras att datacentralerna också får en betydande fördel av elskatten. Det rör sig nästan om fullständig skattefrihet. Den skattegottgörelse för samfundsskatten som föreslås medför eventuellt betydande kumulering av statliga stöd. I fråga om gruvindustrin har det i lagförslaget inte beskrivits någon tid för genomförandet av projekten. Enligt de sakkunniga som ekonomiutskottet har hört är det inte logiskt att främja en ren omställning och ett stödprogram som är avsett att starta upp industriella investeringar på ett sätt som gör det möjligt att inleda investeringarna först i mitten av 2030-talet. Det leder också till att man ifrågasätter lagförslagets mål att främja en klimatneutral ekonomi för att begränsa effekterna av klimatförändringen.

Jag anser också att man i Finland överlag bör kräva mer ansvarsfullt agerande av företagen som kompensation för de skattestöd eller andra stöd som företagen får. Företag som får olika former av statligt stöd ska förbinda sig till eller åläggas en skyldighet att undvika oskäligen vinstutdelning och garantera sysselsättningen samt iaktta den finska arbetslagstiftningen och villkoren i det kollektivavtal som ska tillämpas. I synnerhet när det gäller stora företagsstöd bör man kunna säkerställa att den som beviljar stödet, det vill säga staten, har en sådan ägarandel och ställning inom st-

Utlåtande EkUU 2/2025 rd
Avvikande mening 2

ödmottagarens förvaltning som garanterar insyn och att de offentliga medlen används på ett ändamålsenligt och effektivt sätt.

Avvikande mening

Jag föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 4.3.2025

Johannes Yrttiaho vänst